

DZIENNIK WARSZAWSKI

Nr. 113.

Poniedziałek, 26 Maja (7 Czerwca).

1869 r.

Dziennik wychodzi codziennie oprócz Świąt uroczystych i Niedzieli. — Prenumerata przyjmuje się w Warszawie i urzędach Pocztowych; w Warszawie przyjmuje się tak w głównym kantorze Dyrekcji przy ulicy Miodowej N. 487, jak i w innych miejskich kantorach. — Prenumerata w Warszawie rocznie rs. 8; — półrocznie rs. 4; — kwartalnie rs. 2; — miesięcznie kop. 67. — Bez odnoszenia prenumerata nie przyjmuje się. — Za odsyłanie do domu, dopłaca się miesięcznie kop. 5; — w Urzędach Pocztowych: rocznie rs. 10; — półrocznie rs. 5; — kwartalnie rs. 2 kop. 50 i na te tylko terminy przyjmuje się prenumerata; w głównym zaś kantorze można prenumerować po tejże cenie na te same terminy, a na inne po kop. 92 na miesiąc.

Obwieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku: za 1-krotne obwieszczenie kop. 6; za 2-krotne kop. 9; za 3-krotne kop. 12. — Artykuły nadesłane do zamieszczenia bez wskazania warunków ze strony autora, przechodzą do zupełnego rozporządzenia Dyrekcji. — Artykuły nieprzyjęte, będą zwracane tylko na osobiste żądania i zacho- wywane będą 3 miesiące; przyjęte, w razie potrzeby podlegają skróceniom. — Listy przyjmują się tylko frankowane. — Artykuły i ogłoszenia nadsyłane do zamieszczenia tegoż samego dnia, powinny być dostawiane do Redakcji przed godziną 9 z rana. — Redakcja otwarta jest dla osób mających interesa, codziennie, oprócz dni świątecznych, od godziny 12 do 1 po południu.

Rok 6.

SPIS RZECZY.

DZIAŁ URZĘDOWY. — Najwyższy telegram. — Pocztamt warszawski. — Dyrekcja towarzystwa wyścigów konnych.
DZIAŁ NIEURZĘDOWY. — Warszawa. — Przegląd polityczny. — **Telegramy.** — **Wiadomości telegraficzne.** — Kronika kościelna. — Kurjerek miejski. — Sprawa kryminalna. — Obchód święta straży ziemskiej w Opatowie. — Saliny w Wieliczce. — Sprostowanie. — Wypadki. — Przyjazd. — Nabożeństwo. — Droga żel. kijowsko-baleka. — Projekt nowych przepisów dla akcyzy od tytoniu. — Nagrody. — Otwarcie wydziału banku państwa. — Tymczasowa stacja telegraficzna. — Próba nowego karabina. — Wieczory muzyczne. — **Austria i ziemie słowiańskie.** Wicekról Egiptu; sprawy galicyjskie. — Budżet ogólnopaństwowego. — Rozprawy nad adresem. — Sprawy węgierskie; wypadki w Krainie; protestanci czescy; zajście z Rumunją. — Wyrok sądowy. — **Prusy i Niemcy.** P. Bismarck. — Parlament celny. — **Francja.** Ciało prawodawcze. — Okólnik. — Sprostowanie. — Wicekról Egiptu. — Komisja mienna. — Zajście w Chinach. — Ustawa dla Algierji. — **Hiszpanja.** Kortezy. — Nowa konstytucja. — Kortezy; ministerstwo. — **Anglja.** Terytorjum zatoki hudsonskiej. — **Ameryka.** Kwestja statku *Alabama*. — Nowe czasopismo. — **Azja.** Wojna domowa w Japonji. — **O podatku stałym od nieruchomości w kraju nadwiślańskim** (c. d.). — Jeszcze słów kilka o skupie renty założycieli towarzystwa drogi żelaznej warszawsko-wiedeńskiej.
FEJLETON. — Niewolnicy paryzcy; (c. d.).
PRZEWODNIK WARSZAWSKI.

DZIAŁ URZĘDOWY

Warszawa,
dnia 26 Maja (7 Czerwca).

Najradośniejsza wiadomość o powiciu przez Jej Cesarską Wysokość Cesarzównę Wielką Księżną Marję Teodorównę, syna, Wielkiego Księcia, któremu nadano imię Aleksander, otrzymana została dziś rano przez JW. Jenerała-Feldmarszałka Namiestnika w Królestwie, za pomocą następującego telegramu od Jego Cesarskiej Mości:

„Carsko-Sioło, 26 maja.
„Do Jenerała-Feldmarszałka, Namiestnika.
„Wielka Księżna Cesarzówna powiada szczęśliwie, dziś o godzinie w pół do trzeciej z rana, syna, któremu nadane imię Aleksander. Oznajmijcie o tym radośnym wypadku mieszkańcom Warszawy.”
(podpisano) „ALEKSANDER”.

Z tego powodu, jutro o godzinie 11-ej z rana, odprawione będzie dziękczynne nabożeństwo w katedrze prawosławnej św. Trójcy, w rzymskokatolickim archikatedralnym i metropolitalnym kościele św. Jana, oraz we wszystkich świątyniach wszelkich wyznań.

Pocztamt Warszawski. — Wykaz listów pieniężnych i rekomendowanych zwróconych do Warszawy z powodu niewydziałania adresantów za czas od 1-go Stycznia do 30-go Kwietnia 1869 r.: z Lipowca, do Wiktora Florkowskiego rs. 1 kop. 25; z Czernigowa, do Doktora Pawłowicza kop. 76; z Berdyczewa, do Władysława Kaliszer rs. 13; z Gajsinia, do Tytusa Jelowieckiego rs. 3 kop. 58; z Ciechanowca, do Leopolda Dudkiewicza kop. 60; z Bałty do Makowskiego rs. 1 kop. 85; z Moskwy, do Andrzeja Jegorowa dla Jana Mitruczkowa rs. 1; z Moskwy, do Adama Rohfelda rs. 2; z St. Petersburga, do Piotra Kowalskiego rs. 2; z Grójca, do Marceżyńskiego rs. 3; z Lublina, do Romualda Cypcera rs. 6; z Torunia, do Marji Hubert rs. 1; z Torunia, do Leokadii i Eleonory Szymanowskich rs. 2; z Łomży, do Macieja Tarnowskiego rekomendowany; z Lublina, do Praksedy Rygorezychy rekomendowany; z Orła, do Kapitana Charkowa dla Antoniego Stachowskiego rekomendowany; z Wilna, do Marji Ilnickiej rekomendowany; z Nowogrodu, do Eljasza Bajdowa rekomendowany; z Zienkowa, do Sergiusza Minogradowa dla Emiljana Skurczenki rekomendowany. — Wykaz powrotnych posylek wartości nie doręczonych adresantom z różnych przyczyn za czas od 1-go Stycznia do 30-go Kwietnia 1869 r.: z Borysowa, do Ksawerego Konopackiego funt. 14 rs. 65; z Minusińska, do Anasima Siemenowa funt. 2 rs. 1.

Dyrekcja Towarzystwa Wyścigów Konnych w Królestwie Polskiem, podaje do publicznej wiadomości, iż Wyścigi Konne odbędą się na polu Mokotowskiem w dniu 29 Ma-

ja (10 Czerwca) t. j. we Czwartek i w d. 1 (13) Czerwca t. j. w Niedzielę o godzinie 5-ej po południu. Dyrekcja zwraca uwagę publiczności, iż dla zapobieżenia zbytelnemu natłokowi przy kasach na miejscu, bilety są do nabycia codziennie w Kancelarji Dyrekcji przy ulicy Niecałej Nr. 3 od godziny 9-ej rano do 6-ej wieczór.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa,
dnia 26 Maja (7 Czerwca).

Pobyt wicekróla Egiptu w Wiedniu ciągle jeszcze stanowi przedmiot zajęcia dla tamtejszej prasy, która utrzymuje, iż usiłowania jego w celu wyjednanania zneutralizowania kanału suezkiego taki miały tam skutek, iż rząd austriacki oświadczył gotowość do uznania kanału suezkiego za neutralny, pod warunkiem, że zgodzą się na to inne mocarstwa. Wiedeńska *Die Presse* dodaje, że projektowi zneutralizowania kanału suezkiego sprzyjają rządy Austrii, Prus i Anglii, od której to ostatniej wyszła nawet inicjatywa w tym przedmiocie, i tylko Francja stawia jeszcze przeszkody urzeczywistnieniu tej myśli.

Wypadki w Krainie, jakkolwiek faktyczna spokojność została tam przywrócona, ciągle jeszcze stanowią przedmiot zajęcia; rada miejska w Lublanie, w której żywił niemiecki stanowi przewagę, zamierza podać do gabinetu wiedeńskiego memoriał w tym przedmiocie z zażaleniem, a rekryminacje takie nie przyczynią się wcale do uspokojenia rozdrażnienia obu narodowości znajdujących się w Krainie.

Aktu konstytucji hiszpańskiej nie podpisał 9 deputowanych należących do stronnictwa republikańskiego, w skutku zagrożenia ze strony republikańskich klubów w Madrycie, iż wyłącza ze swego grona deputowanych, którzy podpiszą konstytucję stanowiącą monarchiczny

przeżaroznym okropnie.

Ulicznik spostrzegł nagle tuż przed sobą, twarz łagodnego Tantain'a.

Przeżalenie ulicznika nie dawało się jednak niczem usprawiedliwić, przynajmniej z pozorów... Nigdy albowiem fizjonomja starego dependenta nie wyrażała większej dobroduszności i łagodnej obojętności, jak w tej chwili właśnie.

Głosem pełnym ojcowskiej dobroci ozwał się on wesolo:

— **Nakoniec, znalazłem cię ladaco! Doprawdy Toto, wyglądasz jak królwiecz jaki!**

Lecz ulicznik nie ucieszył się pochlebniemi wyrazami Tantaina — owszem, zdawało się, że nadszpodziawana uprzejmość starego dependenta niepokoiła go mocno. Wytrzeźwiony od razu, samym widokiem swego niebezpiecznego zwierzchnika, Toto przypominał sobie w tej chwili, czy nie powiedział coś takiego, coby go w oczach starego lisa narazić mogło — a z tego krótkiego namysłu wypadło, iż Chopin zadał sobie następujące pytanie:

— **Podszuchał co mówilem, lub nie? w pierwszym razie, jestem zgubiony.**

Jednakże Toto zanadto był zręcznym filutem, ażeby okazać miotający nim niepokój — owszem z wesolnością wymuszoną nieco odpowiedział:

— **Oczekiwałem tu właśnie na pana i na jego to cześć właśnie ustroiłem się tak paradnie!**

— **I dobrześ uczynił, mój chłopcze.**

FEJLETON DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

NIEWOLNICY PARYZCY

przez Emila Cabornau.

CZEŚĆ PIERWSZA.

WYZYSKIWANIE.

XXVI.

(Ciąg dalszy patrz Nr. od 259 z r. z. do 112).

A skoro się już nabędzie kilkanaście podobnych klientek — żyje się wybornie i bez troski z stałych dochodów!! Pojmujecie-ż teraz, dla czego chcę być koniecznie ubranym przyzwoicie? Dawniej, gdy no- siłem poszarpaną bluzę, zbywano mnie stoma soldami, gdy tymczasem teraz, mogę śmiało zażądać biletu na tysiąc franków!

Słuchacze Chopin'a serdecznie zajęci opowiadaniem, zastanawiali się głęboko, udając wszakże lekceważenie umyślne... Nakoniec, Polyt rzekł ironicznie:

— **To stary sposób!**

— **Bardzo stary i bardzo zużyty! dodał jego towarzysz. A potem... takie rzeczy opowiadają się łatwo, lecz się nie robią wcale.**

— **Robią się, gołąbku! zawołał Toto.**

— **A czy próbowałeś?**

— **Nie zupełnie... lecz widywałem jak drudzy**

probowali i dobrze! tylko, że oni działają na ogromną skalę!

— **Widziałeś! widziałeś!**

— **Tak jak was widzę w tej chwili.**

— **A więc, chyba należałeś do interesu?**

— **Naturalnie, tylko że nie pracowałem na mój własny rachunek — byłem podobny do psa, który goni zwierzyne, dościga i łapie na to, ażeby drudzy zjedli! Gdybyż choć oddawali mi kości? ale gdzie tam! Karmili mnie za to suchym chlebem, przekleństwami, a w dodatku bili nawet niekiedy! Dla tego też postanowiłem zerwać z niemi i działać na własną rękę.**

— **A dla kogoż pracowałeś dotąd?**

Chopin powstał z miną uroczystą — z wyrazem dumy w zamglonych od piwa oczkach. Nie miał on zamiaru ponieć Mascarota — owszem, pragnął, wynosząc pod obłoki jego rozum i potęgę, podwyższyć zarazem i siebie w oczach słuchaczy — zawołał przeto z amfazą:

— **Pracowałem dla ludzi, najręczniejszych w całym Paryżu! Ach! ach! moje gołąbki! Ci którym służyłem, nie wdawali się wtakie marne figielki, z fiakrami i dzwonieniem do drzwi wysiadających z nich damulek... Działają oni tylko na wielką skalę — są bogaci jak bankierzy — a mogą wszystko co zechcą i gdybym wam opowiedział jak...**

Tu nagle głos zamarł w gardle Chopin'a — on sam zamilkł i stał z otwartymi ustami i wzrokiem

*** (Sprawy węgierskie.—Wypadki w Krainie.—Protestanci czescy.—Zajście z Rumunją).** Wiedeń, 3 czerwca. W Peszcie panuje zupełne przekonanie o tem, że terazniejsze ukształtowanie stosunków wewnętrznych Austrii, znajduje w Wiedniu licznych i potężnych przeciwników, i przekonanie to znalazło znowu swój wyraz w ukończonych dziś w węgierskiej izbie deputowanych rozprawach ogólnych nad adresem odpowiedzi na mowę tronową. Rozprawy pomienione zakończone zostały mową Simonyiego na korzyść projektu adresu lewego krańca; mówca ten atoli nie zdołał przeszkodzić temu, iż w końcu projekt większości komisji przyjęty został 255 głosami przeciw 142, a zatem większością 113 głosów, za podstawę do rozpraw szczegółowych. Wczoraj przemawiali jeszcze p. Pulszki za projektem większości i p. Koloman Tisza za swym własnym projektem adresu, lecz dowodzenia obu tych mówców nie przedstawiały nic nowego i ograniczyły się w ogólności na zbijaniu tego, co przeciwnicy obu tych panów mówili w ciągu poprzednich rozpraw. W końcu wczorajszego posiedzenia zabierali także głos ministrowie Andrassy i Lonyay, lecz i ci także odwierali jedynie napęski skierowane przez mówców opozycyjnych przeciw ich własnym osobom i przeciw ich działalności urzędowej. Rozprawy szczegółowe nad adresem potrwały daleko krócej niż rozprawy ogólne, albowiem opozycja zrzekła się zamiaru proponowania poprawek do projektu większości. Opozycja poszła w ogień tylko kilku znakomitszych swych mówców, dla porobienia zastrzeżeń co do własnego jej sposobu zapatrywania się i dla wystąpienia przy rozprawach z niektórymi zarzutami skierowanymi przeciw ministerstwu w kwestji wewnętrznego położenia kraju.— Ostatnie wypadki w Krainie są jeszcze dotąd przedmiotem zastanawiania się, pomimo, że spokojność została tam przywróconą i że rozpoczęto śledztwo przeciw wichryzielom. Rada municypalna w Lublani (Laibach), stolicy Krainy, uznała obecnie za stosowne dać poznać publicznie swój sposób zapatrywania się na te wypadki. Ludność miasta Lublani składa się przeważnie z żywiółów niemieckich; w tamecznej radzie municypalnej zasiadają po większej części Niemcy, i dla tego powodu łatwo zrozumieć, dla czego w memorjale, który rada pomieniona zamierza podać rządowi co do wypadków zaszłych w okolicach Lublani, ruch narodowy słowny jest stanowczo potępiany. Rada gminna oświadcza w swym memorjale, że głównymi sprawcami panującej w Krainie agitacji skierowanej przeciw Niemcom, są urzędnicy, duchowieństwo i nauczyciele, oskarżenia zaś to, sformułowane tak ogólnie, wywoła bezwątpienia z rozmaitych stron również ożywione odpowiedzi i nie przyczyni się bynajmniej do pojedynania stronnictw.— Z Czech donoszą, że większość gmin protestanckich w tym kraju koronnym zamierza oświadczyć publicznie o swym przystąpieniu do deklaracji zgromadzenia protestantów w Wormacji w przedmiocie seboru powszechnego.— W Rumunji przyszedł znowu do zajścia pomiędzy agentem dyplomatycznym austriackim, konsulem Kremerem w Galaczu, a władzami tamiecznymi. Z Galaczu donoszą mianowicie, że p. Kremer wziął pod swoją opiekę dwie dziewczyny, rodowite węgierki, które namówione zostały do przybycia do Galaczu w celu przestępnym, i kazal im wsiąść na parostatek austriacki dla odwiezienia ich do kraju rodzinnego. Prefekt policji rumuńskiej, nie zważając na protesta złożone przez konsula austriackiego i przez kapitaną statku pomienionego, wszedł na jego pokład, spisał protokół z tych dwóch dziewcząt i zeszedł ze statku nie przed, aż po nabyciu przekonania, że dziewczęta te nie podlegają jurysdykcji rumuńskiej. Z powodu bezkutenności swego protestu przeciw wykonywaniu czynności urzędowej na statku austriackim, konsul Kremer zwinął swoją flagę i udał się ze skargą do Bukaresztu, gdzie konsul generalny Zulauf porobił już kroki stosowne dla uzyskania zadostojności. (Nordd. A. Z.)

*** (Wyrok sądowy).** Z Pragi donoszą: Sąd wyższy krajowy skazał tych, którzy urządzali w roku zeszłym meeting na gorze Rżip (pp. Janbę, Kratochwila i Spindlera) na 10 miesięcy ciężkiego więzienia, obostrzonego jednym dniem postu w każdym miesiącu, oraz na zapłacenie kosztów. (Nordd. A. Z.)

Prusy i Niemcy.

*** (P. Bismarck).** Niektóre korespondencje upatrujące zawsze złośliwie działalność p. Bismarcka w wypadkach europejskich, mianowicie tam, gdzie na korzyść Prus może on podejść mocarstwo zagraniczne, podejrzewają mocno kanclerza związku północno-niemieckiego, że dla własnego interesu wypierał projekt małżeństwa pomiędzy następcą tronu

duńskiego a dziedziczką korony szwedzko-norweską. P. Bismarck, jak każdy uczony Niemiec, zna bajkopisarzy i przypomniał sobie bajkę o psie, który wypuścił zdobycę dla własnego swojego cienia. Psem byłaby Danja, cieniem widmo odnowionej unji kalmarskiej, a zdobyczą Szlezwig północny, któryby Prusy eskamotowały swobodnie, podczas gdy uwaga rządu duńskiego zwróconaby była ku Szwecji. (La Fr.)

*** (Parlament celny).** Berlin, 3 czerwca. Dziś otwarte zostały posiedzenia parlamentu celnego mową, w której oznajmiono, że określenie granic terytorjum celnego ogłoszonym zostanie w krótkim przeciągu czasu po zaprowadzeniu prawa celnego w niektórych okręgach hamburskich i pruskich. Mowa zapowiada przedstawienie projektów do prawa celnego, pomiędzy którymi znajduje się projekt podatku od cukru, regulujący dotychczasową taryfę opłaty od cukru przywozowego w odpowiednim stosunku do cukru krajowego. Mowa zapowiada również nową rewizję taryf związku celnego, przedstawienie traktatu handlowego i celnego, zawartego z Szwajcariją i traktatu handlowego z Japonją. (Cor. H. B.)

Francja.

*** (Ciało prawodawcze).** Zdaje się, że w sferach urzędowych francuzkich nie powzięto jeszcze dotąd żadnej stanowczej decyzji pod tym względem, czy stosownie byłoby zwołać nowo wybrane ciało prawodawcze na krótką sesję dla sprawienia wyborów, czyli też otworzyć posiedzenia tego ciała dopiero w listopadzie. Dziennik *Public*, który reprezentuje w tym względzie, jak powiadają, przekonania ministra stanu Rouher'a, oświadcza się obecnie za natychmiastowe zwołanie izby, przyczem pismo to przytacza na poparcie tego środka tę samą okoliczność, która zdaniem *Patrie* przemawia przeciw takowemu. Podczas gdy to ostatnie pismo żywi obawę, że zwołanie na teraz ciała prawodawczego przyczyniłoby się do obudzenia na nowo namiętności wywołanych wyborami, *Public* przeciwnie spodziewa się po takim zwołaniu stanowczego uspokojenia umysłów. Jeżeli unkonstytuowanie ciała prawodawczego nie nastąpi obecnie, w takim razie, zdaniem dziennika *Public*, agitacja trwać będzie w dalszym ciągu w niektórych okręgach wyborczych, albowiem przeciwnicy wybranych deputowanych nie przestaną szukać powodów do powstawania przeciw wyborom, zwłaszcza zaś do wykazywania wpływu nielegalnego na wybory ze strony władz. Po zatwierdzeniu zaś wyborów, cała ta agitacja pozbawioną zostanie wszelkiej podstawy. (Nordd. A. Z.)

*** (Okólnik).** Wiadomość podana przez niektóre dzienniki, jakoby p. de Lavalette rozesłał okólnik do agentów francuzkich za granicą w sprawie wyborów, pozbawioną jest wszelkiej zasady. (La Fr.)

*** (Sprostowanie).** *La Fr.* z d. 3 czerwca pisze: Obiegała pogłoska, że rząd francuzki zamianował konsula w Meksyku, i że tenże odjechał już na swoją posadę. Wiadomość podobna jest mylną i należy ją spostować. P. Burdet, wice-konsul w Saint Thomas, przeznaczony został do zastąpienia w Meksyku p. Tarine, urzędnika kancelarii, który po odjeździe posła francuzkiego, oddany został pod zwierzchnictwo posła Stanów Zjednoczonych, upoważnionego do opiekowania się interesami francuzkimi w Meksyku. P. Burdet na podobnym stanowisku nie ma prawa wchodzić w żadne bezpośrednie ani też urzędowe stosunki z rządem meksykańskim.

*** (Wice-król Egiptu)** spodziewany jest w Paryżu d. 7 czerwca. Zamieszka on w pałacu Tuileries; w Paryżu zabawi tylko trzy dni i uda się potem do Anglii. Królowa angielska z wdzięczności za serdeczne przyjęcie, jakiego doznali niedawno od wice-króla księżę i księżna Walji, prosila go, ażeby zamieszkał w pałacu Buckingham. (La Fr.)

*** (Komisja mieszana).** Trzej urzędnicy belgicy wyznaczeni do wzięcia udziału w komisji mieszanej, przybyli w dniu 2 czerwca do Paryża i udali się natychmiast do p. Lavalette, ministra spraw zagranicznych. Dziś połączyli się oni z swoimi trzema kolegami francuzkimi i odbyli pierwsze posiedzenie w ministerstwie handlu, rolnictwa i robót publicznych. Ani p. de Lavalette, ani też p. Gressier nie zostali upoważnieni do przewodniczenia w tej komisji. Donoszą, że przewodnictwo nad temi pracami obejmie p. Cornutat, prezes w sekcji rady stanu i jeden z trzech komisarzy francuzkich. Zwrócić należy uwagę na to, że narady odbywać się będą w ministerstwie handlu, rolnictwa i robót publicznych, co dowodzi zapewne, że kwestje, nad którymi toczyć się będą rozprawy, opierają się przeważnie na polityce. (La Fr.)

*** (Zajście w Chinach).** *La Fr.* z dnia 4 czerwca pisze: *Ajencja Havas* przesłała nam z wszelkiem zastrzeżeniem następującą depezę: *Londyn*, 4 czerwca: Donoszą z Honk-kong pod dniem 11 maja: Według wiadomości z Pekinu, do zaszłych trudności przyczyniła się ta okoliczność, że ponieważ hr. Rochechouart poszturchnął lektykę brata księcia Konga, księżę uderzył w twarz p. Rochechouarta. Ponieważ odmówiono żadanego przepraszania, flaga francuzka została zaraz zwinięta. Dodają, że posłowie zagraniczni wnieśli się w tę sprawę i dali rządowi chińskiemu trzy dni czasu do namysłu. Według innych wiadomości, ponieważ lokaj pana Rochechouarta potrącił się o lektykę księcia, jeździec księcia uderzył go, ale nie wiadomo, czy p. Rochechouart, czy kogo innego z jego orszaku. Powyższa depeza ogłoszona została dziś także przez dzienniki londyńskie, które ją równocześnie otrzymały z *Ajencją Havas*. Rząd francuzki z swojej strony otrzymał wczoraj zwyczajną pocztę ze Wschodu, ale ponieważ zawarte w niej listy noszą na sobie najdalejdatę 18-go marca, nie mogły zatem wzmiankować o wypadku, który wydarzyć się miał pod koniec kwietnia. Nie ma więc żadnej wiarogodnej wskazówki o fakcie przeloczonem w depezie *Ajencji Havas*, i należy z wszelkiem zastrzeżeniem przyjmować tak fakt, jak i samą depezę.

*** (Ustawa dla Algierji).** Stan kolonii algierskiej zaprzęta stale uwagę rządu francuzkiego. Podług *Journal officiel*, ma być na wniosek marszałka Niela zamianowana komisja specjalna, która rozstrząśnie wszechstronnie wszystkie kwestje dotyczące ustawy algierskiej. Prezydować będzie w tej komisji marszałek Randon, były minister wojny, który będąc poprzednio gubernatorem w Algierji, poznał dokładnie stosunki tameczne.

Hiszpanja.

*** (Kortezy).** Od czasu zgromadzenia się kortezów, najpiękniejszym i najlepszym zapewne było posiedzenie z d. 2 czerwca, na którym wszyscy deputowani wraz z republikanami podpisali konstytucję. Trzeba oddać sprawiedliwość demokratom hiszpańskim za ich patriotyzm, że podpisali konstytucję, i że chociaż bronią sprawę republikańską, mają tyle rozsądku, że nie okazali się nieprzebieganyimi przeciwnikami woli narodowej. (La Fr.)

*** (Nowa konstytucja)** podpisana została na posiedzeniu kortezów z 3-go b. m. przez wszystkich deputowanych, nie wyłączając i tych, którzy należą do stronnictwa republikańskiego. Podług *Correspondencia*, każdy deputowany miał otrzymać na ten akt uroczyste pióro srebne w oprawie z kości słoniowej. Oby Klio zapisała jednocześnie tę konstytucję głoskami wiecznie trwałymi na kartach dziejów. (Nordd. A. Z.)

*** (Kortezy.—Ministerstwo).** *Madryt*, 3 czerwca. Deputowani podpisują w dalszym ciągu konstytucję. Dziewięciu deputowanych ze stronnictwa republikańskiego odmówiło swych podpisów. Kluby republikańskie w Madrycie grożą wyłączeniem ze swego grona tym deputowanym republikańskim, którzy podpisują konstytucję.— *Imparcial* zapewnia, że unja liberalna postanowiła popierać nowe ministerstwo, w którym Prim, Sagasta i Topete mają pozostać. Toż pismo powiada, że ministrem skarbu mianowany zostanie Cantero. Nie jest on wcale stronnikiem wolności banków. (Cor. Búr.)

Anglja.

*** (Terytorjum zatoki hudsonskiej).** Izba gmin zaprzętała się w zeszły wtorek kwestją odstąpienia terytorjum zatoki hudsonskiej na rzecz Kanady. Terytorjum pomienione należało dotąd, jak wiadomo, do towarzystwa kupców, które wyzyskiwało takowe w ten jedynie sposób, iż za pośrednictwem kilku uorganizowanych w tym kraju kantorów, nabywało od krajowców futra z zabitych przez nich zwierząt, w zamian za broń, proch, okowite i tym podobne przedmioty. Stosunek ten, na skutek wieństw cywilizacji, był już od dość dawnego czasu przedmiotem uzaleń tak w Kanadzie, jak i w samej Anglii. Zawarta obecnie unowa, z mocy której osada pomieniona odstąpioną została Kanadzie za umiarkowanym wynagrodzeniem, powitaną została powszechnie z zadowoleniem. Niektórzy mówcy izby gmin, jak np. lord Bury, wyprowadzali nawet z tego ustępstwa terytorjalnego tak przesadzone nadzieje, iż postawili już na widoku drugą drogę żelazną, mającą iść równolegle do ukończonej obecnie kolei oceanu spokojnego, która to nowa droga przecinałaby terytorjum zatoki hudsonskiej i połączyłaby ocean atlantycki z oceanem spokojnym. (Nordd. A. Z.)

Ameryka.

(Kwestja statku *Alabama*). Pisma angielskie zachodzą tak daleko w swej dążności do przedstawiania stosunków pomiędzy Anglią i Stanami Zjednoczonymi jako pokojowych i przyjaźnielskich, że chcą dać obecnie do zrozumienia, iż senator Sumner uważany jest przez swych własnych ziomków i zwłaszcza przez prezydenta Granta za naruszcziela pokoju. Powiadają one mianowicie, że z powodu mowy mianiej przez senatora Sumnera w sprawie statku *Alabama*, panuje pomiędzy prezydentem Grant'em i p. Sumnerem wielkie nieporozumienie, które wyszło na jaw niedawno, gdy p. Sumner starał się o uzyskanie posłuchania u prezydenta. Prezydent kazał czekać p. Sumnerowi cały kwadrans, poczem ten ostatni odszedł wyrzekając na rządy militarne i t. p. Zamiar tych i tym podobnych anegdot, szerzonych przez pisma angielskie, jest zbyt widoczny, ażeby można było przywiązywać do nich wielką wagę. (Nordd. A. Z.)

(Nowe czasopismo). Godnem uwagi zjawiskiem w prasie Stanów Zjednoczonych jest wychodzące w Nowym Jorku od 10-go kwietnia r. b. czasopismo tygodniowe pod tytułem *Imperialist*, mające następujące godło: „Cesarstwo to pokój”. O ile wnosić można z programu zamieszczonego w pierwszym numerze, pismo to dąży do zreorganizowania rzeczypospolitej północno amerykańskiej na cesarstwo. Obok tego pismo pomienne, które rozprzedane zostało przed upływem pierwszego tygodnia jego istnienia w ilości przeszło 10,000 egzemplarzy, ma na celu wykrywanie nadużyć panujących w administracji Stanów Zjednoczonych, i dla tego zapewne powodu ma ono także powodzenie. (Nordd. A. Z.)

(Wojna domowa w Japonji) trwa jeszcze w dalszym ciągu; niedawne przeto wiadomości o przytłumieniu wybuchłego na nowo powstania były przedwcześnie. Z Hongkong donoszą pod datą 11 maja, że rząd mikady posłał znaczne siły morskie przeciw rokoszom, którzy zajęli Hakodadi. (Nordd. A. Z.)

O podatkach stałych od nieruchomości w kraju nadwiślańskim.

(Artykuł wzięty z *Gonia Urzędowego*).

Dalszy ciąg (*)

Po utworzeniu Królestwa Polskiego pod ruskim panowaniem, podatek podymny był pobierany na mocy prawa z 1811 r., z pewnymi nieznaczniejszymi zmianami, do 1858 r., i był nader nierównomierny. Opłaty tego podatku, w powiatach, które poprzednio należały do składu Wielkiego Księstwa Litewskiego, były pobierane w innym rozmiarze niż w reszcie powiatów Królestwa Polskiego; podobną różnicą istniała pod względem rozmiaru podatków pomiędzy pojedynczymi wsiami i miastami; w jednej i tej samej wsi, inny był rozmiar dla włościan pańszczyźnianych, a inny dla czynszowników. Właściciele posiadający włościan i ludzi dworskich, byli obłożeni podatkiem o 1/3 niższym od podatku włościańskiego. Taka nierównomierność konieczność wymagała zmiany systemu rozkładu. Poczynając od 1849 roku, następował szereg Najwyższych rozkazów i ukazów o przejrzeniu i przekształceniu podatków stałych; wyznaczane były osobne komisje, układane były różne projekta, ale sprawa mało posuwała się naprzód. Nakoniec dopiero w 1858 r. (ukaz z 3 (15) czerwca 1858 r.) była wydana nowa ustawa o podatku podymnym.

Na mocy tej ustawy, do podatku podymnego była dołączona część powinności w naturze, naprawiania dróg (szarwarku), zamieniona w 1821 roku (ukaz 17 (29) sierpnia 1821 r.) na pieniądze. (3)

Podatek podymny był podzielony na trzy oddzielne części: naprzód od włościan, powtórnie — od obywateli, po trzecie — od miast. Co do podatku podymnego od włościan, postanowiono uważać za dym, to jest za jednostkę podatkową, każdą oddzielną rolę własność włościańską, czyli każdy kawałek gruntu, mający osobnego gospodarza. Zagrody włościańskie były podzielone na trzy kategorie: do pierwszej byli zaliczeni gospodarze mający gruntu od przeszło 7 1/2 desiatyn do 45 desiatyn; do 2-ej kategorii zaliczeni byli włościanie mający gruntu od 1 1/4 do 7 1/2 desiatyn; do 3-ej, — mniej niż 1 1/2 desiatyn, zagrody włościańskie mające przeszło 45 desiatyn zaliczone zostały do kategorii dymów obywatelskich. Norma włościańskiego podatku była następująca:

(*) Patrz Nr. 112.

(3) Część tego podatku pozostawiona była w dawnym kształcie i teraz odbywana jest w naturze (po 4 dni rocznie od każdego dymu).

W majątkach rządowych, państwowych i sprzedanych przez rząd po 1828 r.

We wszystkich innych

dla 1-ej kategorii	4 rs.	3 rs. kop.	—
„ 2-ej „	2 „	1 „	50
„ 3-ej „	1 „	1 „	—

Podatek podymny od obywateli nie stosował się do rozległości należącego do właściciela gruntu. Wyznaczał się od każdego oddzielnie, to jest pod jednym dachem znajdującego się domu. Do kategorii domów dworskich, w dobrach instytucjonalnych i duchownych liczyły się domy niezajmujące się w posiadaniu włościan, jak również gorzelnie, browary i inne zakłady przemysłowe. Do tejże kategorii zaliczone zostały domy drobnej szlachty, austerje i karczmy, osobno od wsi przy drogach znajdujące się domy włościan posiadających gruntu więcej nad 45 desiatyn, i nakoniec wszystkie domy, które chociaż były zbudowane pomiędzy domami włościańskimi nie miały dołączonego gruntu ornego. Domy należące do duchowieństwa także były zaliczone do tej kategorii. Norma podatku podymnego od domu obywatelskiego, oznaczona była na 4 rs., a od duchownego, na 2 rs. 80 kop.

Miasta pod względem opłaty podatku podymnego, były rozdzielone na 5 kategorii. W miastach 1-ej, 2-ej i 3-ej kategorii, z znaczną ludnością — podatek

podymny oznaczal się od dochodów po 3 1/2% — od domów duchownych i po 5% — od domów innych obywateli, z wyłączeniem wypadków, kiedy oznaczony na korzyść skarbu procent od dochodu z domu, stanowił niższą sumę od normy podymnego dla miast 4-ej i 5-ej kategorii. Norma podatku w miastach tych ostatnich kategorii (4-ej i 5-ej) oznaczona była jednakowa, a mianowicie od domów duchownych po 2 rsr. 80 kop., a innych obywateli po 4 rsr.

Przy wprowadzeniu w wykonanie ustawy 1858 r., dokonany był nowy spis domów i zrobione zostało obliczenie dochodów przynoszonych przez domy w miastach 1-ej, 2-ej i 3-ej kategorii. Przyczem postanowione było ponawiać spis co lat 5, a oszacowanie w lat 20. W spisie zostały niezamieszczone, w celu uwolnienia od podatku, gmachy rządowe i publiczne, kościoły i klasztory. Również w spisie nie były zamieszczone domy niezamieszkałe i spalone, a z zabudowań dworskich we wsiach, wszystkie budowle zajęte na składy narzędzi rolniczych i produktów wiejskich, lokale dla bydła i pastwa, jak również oranżerie, trebauzy, cieplarnie, cegielnie, smolarnie i wszystkie budowle wzniesione dla upiększenia ogrodów, lub na inny nieprodukcyjny cel.

Liczba dymów i ilość podatku podymnego, obliczonych na mocy ustawy z 1858 r., wykazane są w następującej tablicy:

	Liczba dymów.	Ilość dochodu.	Suma podatku.		
			Norma od dymu.	Norma od dochodu.	Razem.
rubli. r u b l e i k o p i e j k i.					
I. We wsiach.					
1. Od zagrod włościańskich:					
a) W dobrach nadanych i sprzedanych przez rząd po 1828 roku:					
1-a kategoria	62,429	—	4	—	249,716
2-a „	45,590	—	2	—	91,180
3-a „	20,417	—	1	—	20,417
b) We wszystkich innych majątkach:					
1-a kategoria	81,976	—	3	—	245,928
2-a „	121,247	—	1	50	181,870 50
3-a „	40,197	—	1	—	40,197
	371,856				829,308 50
2. Od dworów:					
a) Obywateli	114,070	—	4	—	456,280
b) Duchownych	2,910	—	2	80	8,198
	116,980				464,428
II. W miastach.					
1. 1-a 2-a i 3-a kategorie płaćące od dochodu:					
a) od duchownych	—	2,457 45	—	3 75%	92 16
b) od innych obywateli	—	2,012,128 41	—	5%	100,606 42
2. Tychże kategorii płaćących od dymów:					
a) od duchownych	107	—	2	80	299 60
b) od innych obywateli	16,286	—	4	—	65,144 —
3. 4-a i 5-a kategorie:					
a) od duchownych	997	—	2	80	2,791 60
b) od innych obywateli	65,737	—	4	—	262,948 —
	83,127	2,014,585 86			431,801 78
Razem.	571,973	2,014,585 86			1,725,618 58

Z tej liczby (1,725,618 rsr. 28 kop.) — była komisja rządowa przychodów i skarbu wyłączyła 25,618 rsr. 28 kop., na ubytki w skutku poprawienia omyłek na zażalenia kontrybuentów. Z przyjętej w ten

sposób ogólnej sumy 1,700,000 — policzono na rachunek podymnego 1,200,000, a na rachunek opłaty szarwarkowej 500,000 rsr. (d. c. n.)

Jeszcze słów kilka o skupie renty z łożycieli to arystwa drogi żelaznej warszawsko-wiedeńskiej.

(List do redakcji tygodnika *Merkury*).

Panie redaktorze!

W artykule *Merkurego* z dnia 5-go b. m. Nr. 18, pod tytułem „Droga żelazna warszawsko-wiedeńska. Skup renty założycielskiej. Projekt budowy odnogi Częstochów-Herby,” który to artykuł wszystkie niemal tutejsze pisma perjodyczne powtórzyły, objawiłeś pan następujące zdanie:

„Obojętność ze strony akcjonariuszów, prawo głosu posiadających, jest błędem niedarowanym. Ubliza ona interesowi nie tylko ich własnemu, ale i innych drobniejszych akcjonariuszów...”

Słowa te, oskarżające o obojętność akcjonariuszów nielsznie mnie dotknęły, albowiem na dziesiątem zwyczajnym ogólnym zgromadzeniu akcjonariuszów drogi żel. w.-wiedeńskiej w d. 26-m czerwca 1868 r. odbytem, ja (wprawdzie sam jeden tylko) podniosłem głos przeciwko umowie o skup renty założycielskiej, do zatwierdzenia zgromadzeniu przedstawionej. W pierwszej chwili po przeczytaniu powyższego artykułu, zamierzyłem w miejsce odpowiedzi na czyniony akcjonariuszom zarzut, wskazać redakcji *Merkurego* protokół obrad, w któ-

rym głos mój zamieszczony został. Przekonaawszy się wszakże, po bliższym rozpatrzeniu pomienionego protokołu, że dyskusja przezemnie wywołana w treści tylko została podana, z pominięciem niektórych szczegółów charakter dyskusji uwydatniających, postanowiłem bliższe dać objaśnienie, — i dla tego upraszam pana o zamieszczenie w *Merkurym* załączającej się tu obszerniejszej relacji uzupełniającej protokół obrad.

Po zagajeniu posiedzenia przez wice-prezesa rady zarządzającej, zażądałem udzielenia mi wiadomości, którzy mianowicie akcjonariusze podali do rady zarządzającej wnioski o skup renty założycielskiej, albowiem na wniosku pod dyskusję podanym, zaczynającym się od wyrazów: „Niżej podpisani akcjonariusze,” podpisów nie zamieszczono.

Przewodniczący oznajmił, że oryginalne podanie może być w każdej chwili przejrzane w archiwum rady zarządzającej, zaś jeden z akcjonariuszów, p. Wincenty Majewski oświadczył, że żądana przezemnie wiadomość jest obojętną, gdyż rada zarządzająca, postawiwszy wniosek na porządku dziennym, przyznała go tem samym za swój własny, i jako taki zgromadzeniu przedstawia; twierdził wreszcie, że krótkość czasu nie dozwala zajmować się podobnymi szczegółami.

